

AUTHENTICATION

IN ART

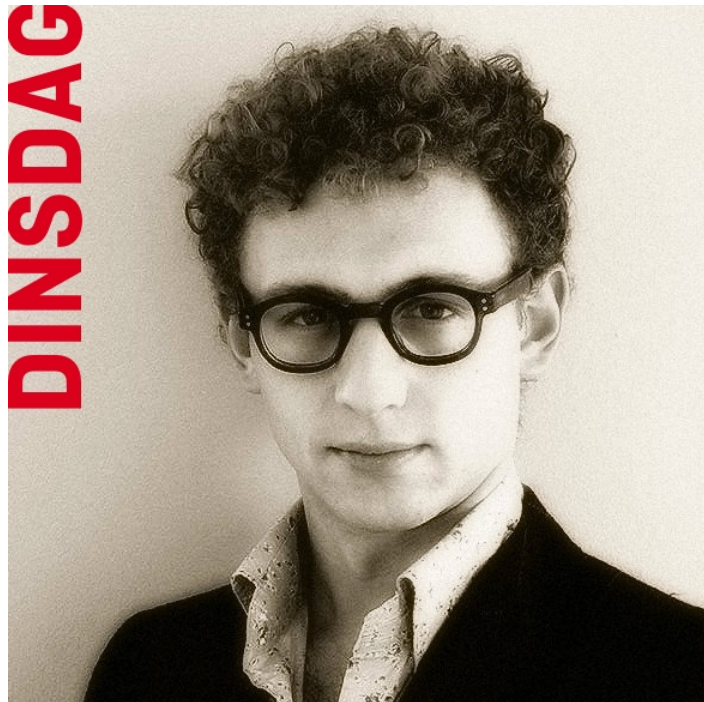
AiA Art News-service

ELSEVIER
WEEKBLAD

Laffe kunstwereld mag niet capituleren voor drammers

De kunstwereld is als de dood voor reputatieschade, en zwicht daarom maar al te vaak voor drammers met hun identiteitspolitiek. Maar juist culturele poortwachters moeten ruggengraat tonen, schrijft Geerten Waling.

Kunstkritiek gaat mijn pet meestal ver te boven, maar met plezier volg ik de filmpjes van het duo Stefan Ruitenbeek en Kate Sinha, dat opereert onder de naam Keeping It Real Art Critics (KIRAC). In kunstzinnige video's leggen ze telkens weer de Nederlandse kunstwereld genadeloos op de pijnbank. Ook uit hun jongste aflevering – getiteld **Time's up, old man'** – komt het beeld naar voren van een kunstwereld die net te klein is om niet al heel gauw muf en incestueus te worden.

Het **Stedelijk Museum**, bij monde van curator Margriet Schavemaker, had KIRAC aanvankelijk gevraagd een kritisch filmpje te maken dat voer zou zijn voor debat over het beleid dat in het

museum wordt gevoerd. Maar toen het Stedelijk het filmpje zag, trok het die uitnodiging schielijk in. Daarom moest worden uitgeweken naar debatcentrum de Balie, waar een volle zaal afgelopen vrijdag het filmpje bekeek en in een aansluitend debat kon horen hoe Schavemaker en KIRAC elkaar **in de haren** vlogen.

Je kunt gerust spreken van een ‘kunstkartel’

Wat maakt KIRAC nu zo boeiend? Dat is toch wel het besef dat het maar enkele instituties zijn – een aantal musea, wat media en academies, een paar fondsen misschien – die waken over de heersende dogma’s van de veel bredere, kunstminnende goegemeente in Nederland: wat mag leuk gevonden worden, wat niet? Welke kunst is avant-garde, wat is rotzooi? Wat verdient onze subsidie, wat gaat in de shredder?

Niet alleen zijn het maar een paar instituties die het hele speelveld domineren, maar die paar instituties drijven ook nog eens op niet meer dan een handjevol personen. Sleutelfiguren. Als je van een bepaalde politieke partij was, dan zou je zelfs zeggen: het kunstkartel. Museumdirecteuren, curatoren, kunstenaars, kunstcritici en recensenten. Ze kennen elkaar allemaal – en allemaal iets te goed. Roddelen doen ze wel, maar veel te weinig bevragen zij elkaar frontaal en openlijk, laat staan dat zij elkaar bekritisieren of

afserveren.

Poortwachters van de kunstwereld zitten in een surplace

En als er al nieuwe ideeën langskomen die niet stroken met hun langgekoesterde opvattingen, dan kijken ze allemaal naar elkaar als baanwielrenners in een surplace, met angst en achterdocht in de oogjes: ‘Ga jij eerst?’, ‘Nee, ga jij maar eerst’. De surplace. Zolang de ander geen beweging maakt, blijven ze zelf ook veilig bij hun bekende riedeltje: ‘Diversiteit’, ‘inclusiviteit’, ‘duurzaamheid’ – u kent het wel.

Welnu, KIRAC bleek voor Margriet Schavemaker toch niet inclusief genoeg. Ze noemde het in een heimelijk gefilmd telefoongesprek zelf een ‘populistisch’ platform dat gemarginaliseerde groepen uitsloot. En zo kan het gebeuren dat het Stedelijk, bij monde van deze curator, omstandig zwichtte voor **identiteitspolitiek**, toevallig omdat dat in de mode is. We zien ook hoe bepalend één persoon kan zijn, als poortwachter: Schavemaker, die zelf aanvankelijk de politieke correctheid beu zei te zijn en KIRAC uitnodigde, heeft zich in een jaar tijd laten omscholen tot meesteres in de **identiteitspolitiek** – en *poef* weg is de filmopdracht voor dat dwarse duo. Was het te vroeg? Koudwatervrees?

Ruggengraat van de Balie en Yoeri Albrecht is een zeldzaamheid

Over tien jaar mag KIRAC vast een expositie cureren in het Stedelijk – want de surplace kan elk moment worden opgeheven en koersvast is de kunstwereld nooit – maar voor nu was het duo voor de première veroordeeld tot de Balie. Hoewel, dat was geen straf. Want de Balie werkt precies omgekeerd, als een poortwachter die wél de rug recht houdt. Die wél de prioriteiten op een rijtje heeft en het open debat omarmt. Die níet de arrogantie heeft om te denken dat hij de waarheid in pacht heeft.

En ook hier zien we hoe bepalend één persoon kan zijn. Want was de Balie decennialang niet te harden zo saai, daar is met de komst van **Yoeri Albrecht** als directeur wel verandering in gekomen. Links of rechts, kosmopolitisch of nationalistisch, religieus of **atheïstisch** – iedereen krijgt in de Balie een podium, al moet de halve ME ervoor uitrukken.

Institutionele correctheid is de meest gevaarlijke, perfide vorm

De brutale filmpjes van KIRAC laten het belang zien van de poortwachters in de Nederlandse kunstwereld, maar ook hoe onderontwikkeld hun ruggengraat en eigenwaarde zijn. Immers, er is maar een klein zuchtje wind nodig om opperste verwarring te zaaien.

Politieke correctheid is niet per se links of rechts, zo schrijven Gerben Bakker en Gert Jan Geling in hun nieuwe boek **Over politieke correctheid**, maar is een hypocriete neiging om de waarheid te willen verbloemen. Die komt in vele vormen, zoals de vorm van de dogmatische (activistische) correctheid van mensen die anderen de mond willen snoeren; en de conformistische correctheid die we allemaal wel eens voelen in een omgeving waar iedereen hetzelfde denkt en jij op je tong bijt.

Maar de meest gevaarlijke, perfide vorm, zou ik willen toevoegen, is toch wel de ‘institutionele correctheid’. Dat is de aandoening waar het Stedelijk Museum aan lijdt, maar ook de **Rietveld Academie**, zoveel andere scholen, universiteiten en **cultuurfondsen** – kortom: het gros van de poortwachters in de culturele wereld. Zij castreren moedwillig het debat, **uit angst voor reputatieschade** of drammerige klanten (lees: studenten en bezoekers), uit angst om achterlijk te zijn, of juist uit angst hun tijd té ver vooruit te zijn. Gelukkig krijgen we met elke nieuwe KIRAC-aflevering weer meer zicht op hun laffe capitulatie, en krijgen die poortwachters nog duidelijker die gevreesde boodschap te horen: **time’s up, old man!**